

ALINA SKIRGIELLO

WŁADIMIR NIKOŁAJEWICZ SUKACZEW 1880—1967

CZŁONEK-KOESPONDENT POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

Polskie Towarzystwo Botaniczne poniosło ciężką stratę wskutek śmierci w 1967 r. profesora dr Włodzimierza Nikołajewicza Sukaczewa, członka-korespondenta Polskiego Towarzystwa Botanicznego.

Profesor Sukaczew, uczony światowej sławy, urodzony w 1880 r., ukończył studia w zakresie leśnictwa w 1902 r. w Instytucie Leśnym w Petersburgu. Po uzyskaniu dyplomu rozpoczął pracę dydaktyczną do 1953 r. na swej macierzystej uczelni, przekształconej później na Leśno-techniczną Akademię im. S. M. Kirowa, w Instytucie Leningradzkim i Moskiewskim oraz w Leśno-technicznych Instytutach Moskiewskim i Uralskim.

Od 1912 roku prowadził prace naukowe w instytucjach podległych Akademii Nauk. Po latach został dyrektorem Instytutu Lasu tejże Akademii. W uznaniu jego naukowych zasług powołano go w 1920 r. na członka-korespondenta, a w 1943 roku — na członka Akademii Nauk ZSRR.

Profesor Sukaczew, człowiek energiczny i pełen inicjatywy, kochający przyrodę, dążył do jej poznania przez zbliżenie do niej, przez bliski kontakt z nią. Pod jego kierunkiem organizowano różne ekspedycje mające na celu poznanie roślinności własnego kraju. Odwiedzał również kraje egzotyczne, jak Chiny oraz Indie. Liczne wyjazdy oraz związane z nimi badania terenowe dały mu ogromne doświadczenie, co pozwoliło na wysuwanie różnych teorii dotyczących życia roślin oraz ich siedliska.

Szczególłą uwagę zwrócił ten uczony na rośliny lasów i bagien. Jego syntetyczna praca na temat formowania się, rozwoju i właściwości torfowisk stanowi jedno z pierwszych opracowań geobotanicznych dotyczących roślinności typowej dla tego siedliska.

Ogromne zasługi położył Sukaczew w dziedzinie nauk o szacie roślinnej ziemi. Podstawowe teoretyczne pojęcia fitosocjologiczne przedstawione w 1896 r. przez J. Paczoskiego zostały przyjęte tylko przez część botaników rosyjskich. Zagad-

nienie racjonalnej klasyfikacji zbiorowisk stało się wówczas przedmiotem licznych dyskusji. W związku z tym w Rosji powstało kilka szkół badawczych w zakresie fitosocjologii; jedna z nich, szkoła leningradzka, reprezentowana była właśnie przez W. N. Sukaczewa. Kierując się poglądami G. F. Morozowa i W.W. Dokuczajewa rozwinął on praktycznie myśl na temat kompleksowych badań przyrody; dotyczyło to głównie zbiorowisk roślinnych. Zaproponował rozmaite metody opisywania tych zbiorowisk i wskazał na możliwości rozwiązywania w leśnictwie i rolnictwie wielu zagadnień praktycznych. Stworzył koncepcję i dał podstawy szczególnemu kierunkowi w naukach przyrodniczych, zwanemu biogeocenozą.

Zajmując się zagadnieniami związanymi z dziedziną leśnictwa położył nacisk na badanie typów lasów. Doszedł do wniosku, że tylko taka typologia leśna ma znaczenie, która uwzględnia wszystkie cechy siedliska, jak klimat, glebę i rośliny. Stworzył własną szkołę leśników zajmujących się typologią lasów.

Władimir N. Sukaczew

Profesor Sukaczew zwracał uwagę nie tylko na las jako zbiorowisko leśne, ale widział w nim również poszczególne gatunki drzew. Prowadził badania eksperymentalne, zajmował się selekcją, otrzymując szereg wartościowych linii. Badania te ściśle wiązały się z taksonomią nie tylko drzew i krzewów, ale również roślin zielnych; dotyczyły nawet sinic. Profesorowi Sukaczewowi zawdzięczamy prace nad systematyką brzoź (opisał 9 nowych gatunków), sosen, wierzb oraz opracowanie historii modrzewia.

Ten niestrudzony w pracy uczonej do swoich badań nad roślinami czwartorzędu oraz nad zmianami ówczesnej flory zastosował, jako jeden z pierwszych, metodę analizy torfu, sapropelu, a także innych złóż z różnych okresów epoki lodowej i młodszych.

Profesor Sukaczew, doskonały pedagog i wykładowca, starał się przekazać młodzieży swoją głęboką wiedzę i doświadczenie utrwalając je w licznych podręcznikach głównie z zakresu geobotaniki i dendrologii. Ogromnie ceniony jako naukowiec, leśnik i botanik, otrzymał członkostwo szeregu zagranicznych akademii naukowych. Piastował najwyższe stanowiska w towarzystwach naukowych (przewodniczył we Wszechzwiązkowym Towarzystwie Botanicznym, Moskiewskim Towarzystwie Badaczy Przyrody), był członkiem honorowym Towarzystwa Geograficznego ZSRR, Polskiego Towarzystwa Botanicznego i szeregu innych towarzystw. Był redaktorem licznych czasopism, m. in. *Botaniczeskogo Żurnala*.

Wyrazem szczególnego uznania dla jego rozległej wiedzy i ogromnej pracowitości, jego wielkiego wkładu do nauki są liczne przyznane mu nagrody, odznaczenia oraz tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej.

Pragnę tutaj wyrazić prof. dr A. S. Woronowowi serdeczne podziękowanie za użyczenie mi materiałów do niniejszego wspomnienia oraz za fotografię prof. W. N. Sukaczewa.